

Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjen ja seuraamusten vähimmäissäännöksistä

(2001/C 270 E/21)

KOM(2001) 259 lopull. — 2001/0114 (CNS)

(Komission esittämä 27 päivänä kesäkuuta 2001)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 31 artiklan e alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Huumausaineiden laitton kauppa muodostaa uhkan, joka vaikuttaa Euroopan unionin kansalaisten terveyteen, turvallisuuteen ja elämänlaatuun sekä jäsenvaltioiden lailliseen talouteen, vakauteen ja turvallisuuteen.
- (2) Lainsäädäntötoimien tarve laittoman huumausainekaupan torjumiseksi on todettu erityisesti neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ⁽¹⁾, jonka neuvosto (oikeus- ja sisäasiat) hyväksyi Wienissä 3 päivänä joulukuuta 1998, Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä ja erityisesti niiden 48 kohdassa, Helsingissä 10 ja 12 päivänä joulukuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymässä Euroopan unionin huumausainestrategiassa (2000–2004) sekä Santa Maria da Feirassa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamassa Euroopan unionin huumausaineita koskevassa toimintasuunnitelmassa (2000–2004).
- (3) On tarpeen hyväksyä laittomalle huumausainekaupalle yhteinen määritelmä, jonka avulla unionin tasolla voidaan torjua yhteisin toimin sekä tätä kauppaa että erityisesti kansainvälistä huumausainekauppaa ja taloudelliseen hyötyyn tähtäävää luovuttamista. Sen vuoksi olisi käytettävä kansallisten säännösten ja kansainvälisten sopimusten päätekijöitä.
- (4) On tarpeen myös omaksua yhteinen lähestymistapa laitton huumausainekaupan rikostunnusmerkistön tekijöihin.

(5) Jäsenvaltioiden säätämien seuraamusten laittomasta huumausainekaupasta olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamusten langettamisesta, mukaan lukien vapausrangaistus. Rikoksen vakavuuden arvioimiseksi eri tekijät, joita ovat muun muassa laittoman huumausainekaupan laajuus ja säännöllisyys, huumausaineiden luonne ja kaupasta saatujen tulojen määrä, olisi otettava huomioon. Rikoksista, joita pidetään jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien mukaan vakavina ja joihin kuuluu esimerkiksi kansainvälinen laitton huumausainekauppa, olisi määrättävä vähintään viiden vuoden vapausrangaistus. Tällä varmistetaan, että tuomioistuimien voi määrätä vakavista rikoksista riittävän ankaran seuraamuksen.

(6) On tarpeen yhtäältä säätää seuraamusten koventamisesta silloin kun laittomaan huumausainekauppaan liittyy tiettyjä seikkoja, jotka tekevät siitä yhteiskunnalle erityisen uhkaavaa, esimerkiksi kun laitonta huumausainekauppaa harjoitetaan osana rikollisjärjestön toimintaa. Toisaalta on tarpeen säätää rangaistusten lieventämisestä silloin rikosentekijä on antanut toimivaltaisille viranomaisille käyttökelpoisia tietoja erityisesti osallistumalla huumausainekauppaverkoston paljastamiseen.

(7) On tarpeen toteuttaa toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että tässä puitepäätöksessä tarkoitettujen rikosten tuotto voidaan tuomita menetetyksi.

(8) Olisi toteutettava toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että oikeushenkilöitä olisi pidettävä vastuussa tässä säädöksessä tarkoitetuista teoista, jotka on tehty heidän hyväksi.

(9) Olisi myös toteutettava toimenpiteet jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä varten laittoman huumausainekaupan vastaisen tehokkaiden toimien varmistamiseksi.

(10) Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kannalta tämä puitepäätös koskee Schengenin säännösten kehittämistä siinä merkityksessä kuin siitä määrätään Euroopan unionin neuvoston ja näiden kahden valtion välillä 17 päivänä toukokuuta 1999 tehdystä sopimuksessa ⁽²⁾.

(11) Laitton huumausainekaupan torjunnan tehokkuus riippuu olennaisesti tämän puitepäätöksen kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden yhdenmukaistamisesta.

⁽¹⁾ EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1.

⁽²⁾ EYVL 176, 10.7.1999, s. 36.

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet ja erityisesti sen VI luku, lainkäyttö,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Määritelmät

Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan:

1. "laittomalla huumausainekaupalla": toimintaa, joka kattaa seuraavat teot: huumausaineiden tai psykotrooppisten aineiden luvaton myynti ja kaupaksi tarjoaminen sekä voiton tavoittelemiseksi tapahtuva viljeleminen, tuotanto, valmistus, maahantuonti, maastavienti, jakelu, tarjoaminen, kuljettaminen ja lähettäminen, tai luovuttamista varten voiton tavoittelemiseksi tapahtuva huumausaineiden tai psykotrooppisten aineiden vastaanottaminen, hankkiminen ja hallussapito.
2. "huumausaineilla": kaikkia seuraavissa Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksissa tarkoitettuja aineita: a) narkoottisia aineita koskeva yleissopimus vuodelta 1961, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1972 pöytäkirjalla; b) psykotrooppisia aineita koskeva Wienin yleissopimus vuodelta 1971; c) vuonna 1988 tehty Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan. Lisäksi siinä tarkoitetaan aineita, joiden valvonnan perusteena on yhteinen toiminta 97/396/YOS, 16 päivältä kesäkuuta 1997, jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella uusia synteettisiä huumausaineita koskevasta tiedonvaihdosta, riskien arvioinnista ja valvonnasta ⁽¹⁾ tai kansallinen lainsäädäntö.
3. "oikeushenkilöllä": jokaista yksikköä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan, lukuun ottamatta valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

2 artikla

Laittoman huumausainekaupan rangaistavaksi säätäminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaa, että rangaistavaksi teoksi säädetään laiton huumausainekauppa, sellaisena kuin se määritellään 1 artiklassa.

3 artikla

Yllytys, avunanto ja yritykset

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaa, että rangaistavaksi säädetään 2 artiklassa tarkoitettuun rikokseen yllytys ja avunanto sekä tällaisen rikoksen yritykset.

4 artikla

Seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaa, että 2 tai 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan tuomita tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, mukaan lukien vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vakavissa tapauksissa vähintään viisi vuotta.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaa, että laittoman huumausainekaupan kohteena olevat aineet, laittomassa kaupassa käytetyt välineet ja omaisuus sekä kyseisestä kaupasta välittömästi tai välillisesti saatu tuotto ja hyöty tuomitaan menetetyiksi.
3. Jäsenvaltioiden on säädettävä mahdollisuudesta määrätä vapausrangaistusten ohella tai niiden vaihtoehtona sakkoja.

5 artikla

Rangaistusten koventamisperusteet

1. Rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisissa lainsäädännöissä määriteltyjen muiden koventamisperusteiden soveltamista jäsenvaltioiden on säädettävä, että 2 tai 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä sovelletaan seuraavia rangaistusten koventamisperusteita:
  - a) rikosentekijällä on merkittävä asema huumausainekaupan organisaatiossa tai rikos on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa;
  - b) väkivaltaa tai aseita on käytetty rikoksessa;
  - c) alaikäiset tai henkilöt, jotka eivät pysty hallitsemaan omaa tahtoaan, ovat myötävaikuttaneet rikokseen;
  - d) rikos on tehty oppilaitoksessa, nuorten yhteisössä, nuorisolle tarkoitettussa vapaa-ajan keskuksessa tai huumausaineiden väärinkäyttäjien hoito- ja kuntoutuslaitoksessa tai niiden läheisyydessä;
  - e) rikosentekijä on lääkäri tai apteekkari taikka työskentelee virkamiehenä oikeus- tai sosiaalialalla tai poliisissa, tullissa tai vankilassa taikka hän on opettaja tai kasvattaja tai työskentelee muuten koululaitoksen piirissä ja on tehnyt rikoksen tätä asemaansa hyväksi käyttäen;
  - f) rikosentekijä on tuomittu lainvoimaisesti yhdestä tai useammasta vastaavasta rikoksesta jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

2. Jos jokin 1 kohdassa luetelluista edellytyksistä täyttyy, vapausrangaistuksen enimmäiskeston on oltava vähintään seitsemän vuotta.

⁽¹⁾ EYVL L 167, 25.6.1997, s. 1.

6 artikla

Rangaistusten lieventämisperusteet

Rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä määriteltyjen muiden lieventävien seikkojen soveltamista jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että 4 artiklassa tarkoitettuja seuraamuksia voidaan lieventää, jos rikoksentekijä on antanut toimivaltaisille viranomaisille asian tutkinnan tai todisteiden keräämisen kannalta hyödyllisiä tietoja muiden tekijöiden henkilöllisyydestä taikka hän on avustanut huumausainekaupan reittien tunnistamisessa.

7 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 2 tai 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä henkilö, jolla on:

- a) valta edustaa oikeushenkilöä,
- b) oikeus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta,
- c) oikeus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön toimeksiannosta tai alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi 2 tai 3 artiklassa tarkoitettua rikoksen.

3. Oikeushenkilön vastuu 1 ja 2 kohdan mukaisesti ei estä rikosoikeudellisia menettelyjä niitä luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat 2 tai 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekijöitä, yllyttäjiä tai osallisia.

8 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että 7 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu sakkoja ja joihin voi kuulua myös muita seuraamuksia, kuten:

- a) oikeuden menettäminen verohelpotuksiin tai muihin julkisiin etuuksiin taikka tukiin,
- b) väliaikainen tai pysyvä liiketoimintakielto,
- c) oikeudelliseen valvontaan asettaminen,

d) oikeudellinen määräys purkaa oikeushenkilö,

- e) rikoksen toteuttamiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi,
- f) rikoksen kohteena olleen omaisuuden ja rikoksesta välittömästi tai välillisesti saadun tuoton ja hyödyn tuomitseminen menetetyiksi.

9 artikla

Tuomiovalta ja syytteeseen asettaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:

- a) rikos on kokonaan tai osittain tehty jäsenvaltion alueella,
- b) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen,
- c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelle tuomiovaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan sääntöjä tai että se soveltaa niitä ainoastaan erityisissä olosuhteissa tai tilanteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään soveltaa 1 kohtaa sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset olosuhteet tai tilanteet, joissa päätöstä sovelletaan.

3. Jäsenvaltioiden, jotka eivät lainsäädäntönsä mukaan luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella.

10 artikla

Jäsenvaltioiden yhteistyö

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen voimassa olevien yleissopimusten sekä monen- ja kahdenvälisen sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti mahdollisimman laajalti keskinäistä apua 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvässä oikeudenkäyntimenettelyissä.

2. Jos jokin 2 tai 3 artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu usean jäsenvaltion toimivaltaan, näiden valtioiden on neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta ja aloitettava tarvittaessa syytetoimet. Niiden on hyödynnettävä mahdollisuuksien mukaan muun muassa oikeudellisen yhteistyön järjestelyjä.

*11 artikla***Täytäntöönpano ja kertomukset**

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2003. Niiden on ilmoitettava välittömästi neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle täytäntöönpanosäädökset, joilla ne saattavat tässä puitepäätöksessä määrätyt velvollisuudet osaksi kansallista lainsäädäntöään

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle ensimmäisen kerran viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006 ja sen jälkeen joka viides vuosi yhteenvetokertomus tämän puitepäätöksen täytäntöönpanosta.

3. Komissio esittää neuvostolle 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen perusteella ensimmäisen kerran viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2007 ja sen jälkeen joka viides vuosi arviointikertomuksen tämän puitepäätöksen säännösten täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa. Kertomus toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle sekä tarvittaessa ehdotukset tämän puitepäätöksen muuttamisesta.

*12 artikla***Voimaantulo**

Tämä puitepäätös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.